

Sisällysluettelo

Verkkopankkitunnuksia ei pidä kertoa kenellekään, ei edes pankille tai poliisille

Maailmalla yleinen pankkien asiakkaiden verkkotunnusten utelu eli phishing on rantautunut nyt myös Suomeen. Vaikka ensimmäiset yritykset ovat olleet melko alkeellisia, kyseessä on vakava uhka. Tunnukset on tarkoitettu asiakkaan omaan henkilökohtaiseen käyttöön. Niitä ei pidä antaa muiden käyttöön missään tilanteessa.

Uudet talletustuotteet edellyttävät sijoittajalta tarkkuutta

Markkinoille on tullut talletustuotteita, joiden tuotto määräytyy jonkin kohde-etuuden tuoton kehityksen perusteella. Myös tuotteiden yhdisteleminen eli paketointi on lisääntynyt. Mitä monimutkaisemmiksi tuotteet tulevat ja mitä useampia tuotteita yhdistetään keskenään, sitä vaikeampaa asiakkaan voi olla hahmottaa tuoton määräytymiseen liittyvät riskit, tuotteen kustannukset sekä tuoton kertyminen.

Pankkien Internet-sivuilta löytyy tietoa EU-maksuista

Pankkien hinnastoissa ilmoitetut palvelumaksut toisiin EU-maihin tehtävistä tilisiirroista sekä sähköisistä maksutapahtumista ovat linjassa EU-asetuksen kanssa. Pankit perivät näistä tapahtumista vastaavantasoisia palvelumaksuja kuin kotimaan maksuista. Asiakkaan kannattaa tutustua etukäteen oman pankin ohjeisiin ennen EU-maksun lähettämistä.

Kuolinpesän pankkiasioinnissa suojataan niin vainajan kuin pesän osakkaidenkin etuja

Vainajan varallisuudesta määräävät kuolinpesän osakkaat yhdessä. Kuolinpesän on toimitettava pankille mm. vainajan sukuselvitys, perukirja sekä mahdollinen testamentti. Kuolinpesän puolesta pankissa asioivan on osoitettava yksilöidyllä valtakirjalla, että hänellä on oikeus hoitaa pesän pankkiasioita.

Osavuosikatsausten laatu vaihtelee raportoitavan asian mukaan

Ratan selvityksen mukaan osavuosikatsausten laatu ei ole kokonaisuudessaan suuresti muuttunut vuodesta 2004. Raportointi on parantunut monilla yksittäisillä osa-alueilla. Yhtiöillä on kuitenkin edelleen selkeästi parantamisen varaa esimerkiksi tulevaisuudennäkymien perustelemisessa tai yritysjärjestelyiden vaikutuksista kertomisessa.

Arvopaperinvälittäjällä velvollisuus ilmoittaa epäilyttäviä arvopaperikaupoista Ratalle

Arvopaperinvälittäjät ovat olleet heinäkuun alusta lähtien velvollisia tekemään ilmoituksen Ratalle, jos niillä on ollut syytä epäillä, että arvopaperikauppaan on sisältynyt sisäpiirintiedon lainvastaista käyttöä tai kurssiin vääristämistä. Rata on tähän mennessä vastaanottanut kuusi ilmoitusta. Ilmoitukset ovat koskeneet sekä epäiltyä sisäpiirintiedon väärinkäyttöä että kurssin vääristämistä.

Sijoitusrahastojen lukumäärä uuteen ennätykseen

Sijoitusrahastojen määrä kasvaa lähes vastaavaa tahtia kuin 1990-luvun lopussa. Lokakuun lopussa rahastoja oli 452 eli 49 enemmän kuin vuoden 2005 alussa. Suosittuja rahastoja ovat olleet listattuihin kiinteistösijoitusyhtiöihin ja kehittyville markkinoille sijoittavat sijoitusrahastot. Pääomien keskittymisellä joihinkin trendirahastoihin on myös varjopuolensa: osuudenomistajalta voi ajan mittaan "hävitä sijoitusrahasto alta".

IFRS pakottaa Euroopan tilinpäätösvalvojat uudistamaan toimintatapojaan

Eurooppalaiset tilinpäätösvalvojat ovat ottaneet käyttöön uuden yhteistyökäytännön, joka sisältää valvontapäätöstietokannan sekä säännölliset valvojatapaamiset. Tapaamisia on ollut tänä vuonna jo kuusi. Euroopan laajuisen yhteistyön lisäksi Euroopan Arvopaperimarkkinavalvojen komitea (CESR) on mukana kehittämässä maailmanlaajuisia valvojen yhteistyötä SEC:n ja IOSCON kanssa.

Eurooppalainen valvontayhteistyö ylikansallisten pankkiryhmittymien valvonnassa edistyy

Rata pitää tärkeänä, että CEBSin ohjeluonnoksessa ehdotetut periaatteet tytär- ja sivukonttorirakenteisen ryhmittymän valvonnassa tunnustetaan. EU:n perinteiset valvontamallit eivät enää riitä, vaan valvonnan tulee olla yhtenäistä ja aiempaa paremmin koordinoitua eri valvontaviranomaisten kesken.

Transparensidirektiivin voimaansaattaminen kansalliseen lainsäädäntöön etenee

Sijoittajien saama informaatio paranee ja yhtiöiden listautuminen toisiin ETA-maihin helpottuu, kun transparensidirektiivin edellyttämät muutokset on saatettu voimaan kansallisessa lainsäädännössä. Määräaika direktiivin kansalliselle voimaansaattamiselle on 20.1.2007.

Rahoitustarkastus tiedottaa -verkkojulkaisua pidetään ajankohtaisena ja hyödyllisenä

Rata tiedottaa -verkkojulkaisun lukijakyselyyn vastanneet pitivät julkaisua monipuolisena ja hyödyllisenä tiedonlähteenä. Kouluarvosanalla mitattuna julkaisu sai arvosanakseen 8+.

Tapahtumakatsaus

Ratan tutkimat epäillyt arvopaperimarkkinoiden väärinkäyttötapaukset – Uusi tilasto järjestämättömistä saamisista ja arvonalentumistappioista.

Verkkopankkitunnuksia ei pidä kertoa kenellekään, ei edes pankille tai poliisille

Suomalaisten pankkien asiakkaiden verkkopankkitunnuksia on viime aikoina yritetty urkkia sähköpostitse huijausviestien avulla. Viestit on usein osoitettu pankkien asiakkaille henkilökohtaisesti ja naamioitu näyttämään pankkien asiakaspalveluviesteiltä. Tällaisista uteluista käytetään nimitystä phishing (asiakastietojen kalastelu). Sähköpostiviestistä on päässyt linkin kautta englanninkieliseen näyttöön, jossa asiakasta on pyydetty syöttämään verkkopankkitunnuksensa. Urkkijan tarkoituksena on saada käyttöönsä tunnuksot, joilla pääsee käyttämään asiakkaan tilejä, siirtämään rahaa tai tekemään asiakkaan nimissä erilaisia sopimuksia, kuten ottamaan luottoa.

Rahoitustarkastus painottaa, että kenenkään ei pidä antaa omia henkilökohtaisia tunnuksiaan muiden käyttöön tai toisten tietoon. Tunnuksot on tarkoitettu vain asiakkaan omaan henkilökohtaiseen ja turvalliseen asiointiin verkkopankissa. Pankki tai poliisi ei koskaan ota yhteyttä asiakkaaseen sähköpostitse tai puhelimitse kysyäksään verkkopankkitunnuksia tai muita luottamuksellisia tietoja, kuten esimerkiksi kortin numeroa, korttitunnuksia tai tilinumeroa.

Viime aikoina on jälleen ollut myös liikkeellä ulkomailta lähetettyjä englanninkielisiä sähköpostiviestejä, joissa mm. tarjotaan varoja sijoitettavaksi. Viestin lähettäjä saattaa kysyä viestin vastaanottajan tilinumeroa. Tällaisiin viesteihin ei pidä vastata. Ne on parasta hävittää välittömästi.

Lisätietoja sähköisen asiointin turvallisuudesta saa mm. Viestintäviraston verkkosivustosta (<http://www.ficora.fi/>). Sieltä löytyy myös ohje phishing-hyökkäyksiltä suojautumisesta (www.ficora.fi/suomi/tietoturva/ohjeet.htm).

Pankkien syytä järjestää jatkuva sulkupalvelu myös verkkopankkitunnuksille

Viimeaikaisten phishing-hyökkäysten yhteydessä eri tahot ovat painottaneet periaatteita, joita asiakkaiden tulee noudattaa turvallisuuden säilyttämiseksi. Lisäksi tarvitaan nopea ja helppo tapa, jolla asiakas voi tarvittaessa kuolettaa verkkoasioinnissa tarvittavat tunnuksot.

Rahoitustarkastus on tähdentänyt pankeille sitä, että verkkotunnuksien sulkupalveluiden tulee olla asiakkaan käytettävissä 24 tuntia vuorokaudessa kaikkina viikonpäivinä samaan tapaan kuin pankki- ja maksukorttien sulkupalvelut. Palvelu antaa asiakkaalle mahdollisuuden poistaa tunnuksot käytöstä heti, kun on epäilyksiä siitä, että ne ovat joutuneet väärin käsiin. Osa pankeista tarjoaakin jo jatkuvaa tunnuksien sulkupalvelua, mutta osalla pankeista sulkupalvelun saatavuus ei vielä ole jatkuvaa.

Sulkupalvelu on senkin vuoksi erittäin tärkeä, että asiakas voi tunnistautua pankkien verkkopankkitunnuksilla muidenkin palveluntarjoajien verkkopalveluissa (ns. TUPAS-tunnistamista edellyttävät palvelut). Nyt kukin pankkiryhmä on järjestänyt verkkotunnuksien sulkupalvelun omalla tavallaan. Rahoitustarkastuksen mielestä asiakkaiden kannalta selkeintä olisi, että sulkupalvelu olisi pankkien yhteinen korttien sulkupalvelun tapaan.

Selkeät pelisäännöt lisäävät turvallisuutta

Verkkoasiointi koskettaa nykyisin pankkien kaikkia asiakasryhmiä. Siksi pankkiasioinnin turvallisuuskäytäntöjen tulee olla niin yksinkertaisia, että niitä on helppo noudattaa.

Sähköpostitse tapahtuvien kyselyiden osalta pankkien ohjeet asiakkaille ovat selkeä ja yhdenmukaiset. Sen sijaan puhelimen osalta käytännössä on ollut horjuvuutta, ja joissakin tapauksissa pankin edustajat ovat puhelinmyynnin yhteydessä kyselleet verkkotunnuksia tai niiden osia. Rahoitustarkastuksen mielestä pankin ei tulisi kysyä tunnuksia tai niiden osia, kun se ottaa itse yhteyttä asiakkaaseen. Näin siksi, koska asiakas ei voi varmistua siitä, että yhteydenotto tulee pankista. Lisäksi käytäntö on omiaan luomaan epävarmuutta ja sekoittamaan muuten selkeää toimintatapaa. Kun pelisäännöt pidetään selkeinä, asiakkaan on mahdollista toimia oikein kaikissa tilanteissa. Samalla ylläpidetään ja edistetään sähköisen asiointin luotettavuutta ja turvallisuutta.

Lisätietoja antaa
pankkitarkastaja Matti Lukka, puhelin 010 831 5211.

Uudet talletustuotteet edellyttävät sijoittajalta tarkkuutta

Markkinoilla on ollut jo jonkin aikaa uudenlaisia määräaikaistalletustuotteita, joille perinteisen koron lisäksi tai asemesta maksetaan tuottoa, joka määräytyy esimerkiksi tietyn osakekorin kohde-etuuksien kehityksen mukaan.

Suomalaisilla on edelleen paljon talletusvarallisuutta, sillä talletustili koetaan turvalliseksi ja varmaksi. Kun tuttuun tuotteeseen lisätään uusia elementtejä, markkinoijan on tärkeä varmistua siitä, että asiakas ymmärtää, miten tällainen uusi elementti vaikuttaa tuotteeseen tai sen ominaisuuksiin, esimerkiksi tuotteen ehtoihin ja tuoton määräytymiseen.

Suurimmilla pankeilla on ympäri vuoden ns. ohjelmia, joissa tarjotaan useampia eri talletuksia samoilla tiliehdolla. Talletukset eroavat toisistaan lähinnä vain siinä, miten tuotto määräytyy ja minkä viiteinstrumentin tai kohde-etuuden kehitykseen tuotto on sidottu.

Asiakkaalle varattava oikeus irrottautua pitkäaikaisesta sopimuksesta

Perinteisesti määräaikaistileille on talletettu varoja pari vuodeksi, mutta nyt markkinoilla on myös tuotteita, joissa talletusaika on useamman vuoden pituinen. Mitä pitempi talletusaika on, sitä välttämättömämpää on, että asiakkaalle on varattu oikeus irrottautua sopimuksesta, koska esimerkiksi asiakkaan elämäntilanne saattaa sopimuksen voimassaoloaikana olennaisesti muuttua. Useimmiten irrottautumisoikeuden käytöstä seuraa mahdollisen tuoton menetyksen tai muun maksun.

Tuotteiden paketointi ja yhdisteleminen haasteellista

Viime aikoina erilaisten sijoitustuotteiden yhdistäminen eli tuotteiden paketointi on lisääntynyt. Tarjolla on esimerkiksi talletuksen ja rahastosijoituksen yhdistelmiä. Tällöin osa rahasummasta talletetaan pankkitilille ja osa sijoitetaan sijoitusrahastoihin. Houkuttimena toimii talletukselle tarjottava tavallista talletusta korkeampi korko. Sijoitusrahastoihin sijoitettavan summan tuotto määräytyy luonnollisesti sijoitusrahaston arvon kehityksen mukaan. Asiakkaan on tärkeää muistaa, että sijoitusrahaston arvo saattaa luonnollisesti myös laskea ja että rahastosijoittamisen yhteydessä veloitetaan yleensä erilaisia kuluja ja palkkiota.

Tuotteiden yhdisteleminen ja paketointi tuovat uusia haasteita niin myyjälle, ostajalle kuin valvojallekin. Sijoitustuotteiden yhdisteleminen on sallittua, mutta niiden markkinointi on haastavaa, sillä asiakkaan on saatava oikea kuva tuotteesta ja sen riskeistä. Yhdistelmätuotteilla tarkoitetaan tässä yhteydessä tuotteita, joissa jonkin osatuotteen tuotto on riippuvainen siitä, että asiakas samalla hankkii tarjouksessa mainitun toisen tuotteen. Mitä useampia tuotteita yhdistetään, sitä vaikeampaa saattaa kokonaisuuden hahmottaminen olla.

Rahoitustarkastus edellyttää, että tuotteiden markkinointi ja esittely on selkeää ja tasapuolista. Mikäli erilaisia tuotteita yhdistellään, on varmistuttava siitä, että asiakas ymmärtää kyseessä olevan useamman eri tuotteen, jotka poikkeavat toisistaan mm. riskin, tuoton kertymisen ja kulujen suhteen. Markkinointi ei saa olla siten harhaanjohtavaa, että mainoksessa tai myyntiesitteessä "ratsastetaan" yhden tuotteen tuotolla.

Rata kiinnittää huomiota tiliehtojen selkeyteen ja annettujen tietojen riittävyteen

Rahoitustarkastus (Rata) hyväksyy luottolaitoslain mukaisesti tilisopimusten yleiset ehdot ja käy pankkien kanssa etukäteen läpi uudet tilityypit. Huomiota kiinnitetään tällöin paitsi ehtojen selkeyteen myös siihen, että asiakas saa markkinoitavasta tuotteesta kaikki ne tiedot, joilla saattaa olla merkitystä hänen tehdessään

tuotetta koskevia ratkaisuja. Sopimusehdoissa ja markkinointimateriaalissa on oltava asiakkaan taloudellisen turvallisuuden kannalta olennaiset tiedot.

Rata kiinnittää huomiota siihen, että talletukselle mahdollisesti kertyvän tuoton määrätymisperusteet on selkeästi ilmaistu, mutta sen sijaan tuoton tasoon Rata ei luonnollisestikaan ota kantaa.

Lisätietoja antavat
lakimies Ilse Lampela, puhelin 010 831 5292, ja
lakimies Raija Railas, puhelin 010 831 5235.

Pankkien Internet-sivuilta löytyy tietoa EU-maksuista

Pankkien Internet-sivuilta löytyy melko hyvin tietoa EU-maksun käsitteestä, edellytyksistä ja palvelumaksuista. Tämä kävi ilmi Rahoitustarkastuksen kesällä 2005 tekemästä tutkimuksesta, jossa selvitettiin, millaista ohjeistusta suomalaiset pankit antavat asiakkailleen EU-maksuista.

Pankkien hinnastojen mukaan EU-maksujen palvelumaksu on yleensä sama kuin vastaavissa kotimaan tilisiirroissa. Palvelumaksut ovat siten linjassa EU-maksuja sääntelevän asetuksen kanssa, jossa kielletään perimästä EU-maasta toiseen tehtävistä euromääräisistä tilisiirroista ja sähköisistä maksutapahtumista korkeampaa palvelumaksua kuin vastaavista kotimaan maksuista. Internet-pankkipalvelussa lähetetyt EU-maksut sisältyvät tavallisesti kuukausittaiseen palvelupakettiin.

Myös ulkomailla tehtävien käteisnostojen hintatiedot löytyvät yleensä hyvin pankkien Internet-sivuilta. Hinnastojen perusteella nostot automaateilta muissa EU-maissa maksavat suomalaispankkien kansainvälisillä maksukorteilla saman verran kuin Suomessa. Euromääräiset nostot Visa Electron -kortilla ovat maksuttomia (ts. sisältyvät kuukausi- ja vuosimaksuihin) ja muilla korteilla maksullisia ja samanhintaisia kuin nostot kotimaassakin. Myös käteisnostojen palvelumaksut ovat linjassa EU-asetuksen kanssa, sillä toisessa EU-maassa tehdystä euromääräisestä käteisnostosta maksukortilla ei saa periä korkeampaa maksua kuin vastaavasta nostosta perittäisiin kotimaassa.

EU-maksun lähettämisestä löytyy tarkempia ohjeita pankkien Internet-pankkipalveluista. Pankkikohtaisia eroja on mm. ohjeiden sisällössä ja siinä, miten helposti ohjeet löytyvät. Rata tiedusteli pankkien konttoreista myös pistokokein, mitä tietoja tarvitaan EU-maksun lähettämisessä. Konttoreissa osattiin pääsääntöisesti kertoa oikeat tiedot EU-maksun edellytyksistä ja hinnoista.

Maksujen välityksessä käytetään toimeksiantolomaketta

EU-maksun lähettämisessä käytetään ulkomaanmaksun toimeksiantolomaketta. Useimpien pankkien Internet-pankkipalvelussa on yksi yhteinen toimeksiantolomake sekä EU-maksuille että muille ulkomaanmaksuille. Eri pankkien järjestelmät tarkistavat tallennettuja tietoja vaihtelevasti. Joillakin pankeilla on EU-maksulle erillinen toimeksiantolomake, mikä selkeyttää maksun tallennusta.

EU-maksu voitava käsitellä automaattisesti

Yleensä pankit edellyttävät, että EU-maksu on käsiteltävissä automaattisesti, jotta se välitetään vastaavan kotimaan tilisiirron hinnalla. Siksi on tärkeää, että toimeksiannossa on kaikki tarvittavat tiedot, mutta ei ylimääräisiä tietoja. Esimerkiksi viestit maksajan pankille tai saajan pankista BIC/SWIFT-tunnuksen lisäksi annetut nimi- ja osoitetiedot saattavat estää maksun automaattisen käsittelyn ja aiheuttaa lisäkuluja asiakkaalle. Maksajan pitäisikin tutustua etukäteen oman pankkinsa EU-maksuja koskeviin ohjeisiin.

Maksun perillemeno kestää useita päiviä

Suomesta lähtevät EU-maksut välitetään Suomen Pankkiyhdistyksessä laadittujen lähtevien ulkomaanmaksujen yleisten ehtojen mukaisesti. Ehdossa on asetettu määräaika maksun toteuttamiselle. EU-maksun, kuten muidenkin ulkomaanmaksujen, perillemeno maksun saajalle kestää tavallisesti useita päiviä.

Mikä on EU-maksu?

EU-maasta toiseen tehtävien euromääräisten maksujen hinnoittelua sääntelee Euroopan parlamentin ja Euroopan unionin neuvoston asetus (EY) N:o 2560/2001. Asetuksen alaisista maksuista ei saa periä korkeampaa palvelumaksua kuin vastaavista kotimaan maksuista. Maksujen enimmäismäärä on tällä hetkellä 12 500 euroa, ja se nousee 50 000 euroon 1.1.2006.

Asetus koskee tilisiirtoja ja sähköisiä maksutapahtumia (esimerkiksi käteisnostot maksukorteilla), mutta ei sekkejä tai maksuosoituksia. EU-maksulla tarkoitetaan asetuksen alaista tilisiirtoa. EU-maksujen välityksessä ovat mukana EU:n jäsenmaiden lisäksi Islanti, Liechtenstein ja Norja.

EU-asetuksen mukaan tilisiirto voidaan käsitellä EU-maksuna seuraavissa tilanteissa:

- Maksu on euromääräinen (esimerkiksi SEK-määräinen maksu Ruotsiin ei ole EU-maksu).
- Maksun määrä on enintään 12 500 euroa (vuodesta 2006 alkaen enintään 50 000 euroa).
- Saajan pankkitili on EU-maassa, Islannissa, Liechtensteinissa tai Norjassa.
- Saajan tilinumero on annettu IBAN-muodossa (International Bank Account Number).
- Saajan pankista on ilmoitettu BIC/SWIFT-osoite (ei muita tietoja).
- Maksaja ja maksun saaja vastaavat oman pankkinsa palvelumaksuista.
- Maksua ei välitetä pikamääräyksenä.

Maksun saajan kansainvälinen tilinumero IBAN ja pankin BIC/SWIFT-osoite löytyvät tavallisesti laskusta.

EU-komissio laatii parhaillaan seurantaraporttia siitä, miten asetusta on sovellettu jäsenmaissa. Tavoitteena on arvioida erityisesti asetuksen vaikutuksia, soveltumista jatkossakin käytäntöön sekä markkinoiden kehityksestä aiheutuvia asetuksen muutostarpeita.

Lisätietoja antaa
pankkitarkastaja Erja Pullinen, puhelin 010 831 5358.

Kuolinpesän pankkiasioinnissa suojataan niin vainajan kuin pesän osakkaidenkin etuja

Kuolinpesän pankkiasioiden hoito herättää usein kysymyksiä, kun ei tiedetä, mitä asiakirjoja pankille pitäisi esittää, jotta asioiden hoito sujuisi.

Pankkialaisuussäännöksillä suojataan pankin asiakkaan yksityisyyttä. Pankkialaisuuden piiriin kuuluvat myös tiedot kuolleen henkilön pankkiasioista. Näitä ovat esimerkiksi tiedot tilitapahtumista, maksuliikenteestä, varallisuudenhoitopalveluista ja velkasitoumuksista, jotka on tehty ennen kuolinpäivää.

Henkilön kuoltua hänen oikeutensa ja velvollisuutensa siirtyvät kuolinpesälle, jonka osakkaita ovat vainajan perilliset, yleistestamentin saaja sekä leski ositukseen asti. Kaikki kuolinpesän osakkaat ovat yksinään oikeutettuja saamaan tietoja vainajan pankkiasioiden kuolinpäivän tilanteesta ja sen jälkeisistä

pankkiasioista. Kuolinpäivää edeltäneistä pankkitapahtumista on kaikilla kuolinpesän osakkailla vain yhdessä oikeus saada tietoja.

Miten pankki saa tiedon kuolintapauksesta?

Omaisten kannattaa ilmoittaa kuolintapauksesta pankille mahdollisimman pian. Ilmoituksen yhteydessä tulee esittää kirjallinen selvitys kuolemasta, kuten kuolin- tai virkatodistus, josta kuolintieto ja vainajan henkilöllisyys käyvät ilmi.

Pankki saa tiedon asiakkaan kuolemasta myös Väestörekisterikeskukselta. Tieto tulee kuitenkin usein vasta sen jälkeen, kun kuolinpesän pankkiasioiden hoito on jo pitänyt aloittaa. Kun pankki saa tiedon asiakkaan kuolemasta, vainajan nimissä olleisiin pankkipalveluihin merkitään kuolintieto.

Kun pankki on saanut tiedon kuolemasta, pankki poistaa vainajan tileihin, arvopaperisäilytykseen yms. annetut käyttöoikeudet. Tilinkäyttövälineet, kuten kortit, puhelin- ja päätepalvelut, suljetaan, sillä vainajan varallisuudesta määräävät kuolinpesän osakkaat yhdessä.

Vainajan elinaikanaan tekemät sopimukset sitovat kuolinpesää

Vainajan elinaikanaan tekemät sopimukset sitovat kuolinpesää. Lain mukaan kuolinpesä tulee vainajan tilalle, ja sopimusten mukaiset oikeudet ja velvollisuudet siirtyvät kuolinpesälle. Pankkiasioissa tällaisia sopimuksia ovat mm. tilisopimukset, velka- ja vastuusitoumukset sekä tallelokeron vuokrasopimus.

Vainajan tekemät tili- ja maksuliikesopimukset, kuten automaattisen maksupalvelun sopimukset, pysyvät edelleen voimassa. Maksuliikesopimukset kuitenkin lopetetaan, mikäli yksikin kuolinpesän osakkaista niin haluaa.

Mitä asioita pitää ottaa huomioon kuolinpesän pankkiasioiden hoitamisessa?

Kuolinpesän pankkiasioiden hoito edellyttää, että pankille esitetään ainakin seuraavat selvitykset:

1. vainajan täydellinen sukuselvitys
2. perukirja ja mahdollinen testamentti tai vaihtoehtoisesti perukirjan jäljennös, jossa on maistraatin todistus siitä, että pesän osakkaat on merkitty oikein perukirjaan
3. valtakirjat niiltä pesän osakkailta, jotka eivät ole paikalla henkilökohtaisesti.

Kuolinpesän osakas on oikeutettu yksinään, ilman muilta osakkailta saatua valtakirjaa, seuraaviin toimiin:

- Saamaan perunkirjoitusta varten saldotodistukset vainajan varallisuudesta, lainoista ja vastuista kuolinpäivänä.
- Saamaan muutenkin tietoja vainajan pankkiasioiden kuolinpäivän tilanteesta ja sen jälkeen.
- Jättämään pankille maksettavaksi vainajan tililtä hautajaisiin tai muuten selvästi kuolintapaukseen liittyviä laskuja taikka vainajalle kuuluneita sähkö-, puhelin- tai yhtiövastikelaskuja.
- Luetteloimaan vainajan tallelokeron sisällön yhdessä pankin kahden toimihenkilön kanssa.

Selvitykseksi riittää tällöin virkatodistus, josta on nähtävissä, että kyseinen henkilö on pesän osakas.

Moniin toimenpiteisiin tarvitaan kuolinpesän kaikkien osakkaiden suostumus. Tällaisia toimenpiteitä ovat esimerkiksi käteisen nostaminen vainajan tililtä, tallelokeron tyhjentäminen, vainajan arvopapereiden myyminen tai tietojen pyytäminen vainajan elinaikaisista pankkiasioista. Asioiden hoitoa helpottaa, jos osakkaat valtuuttavat yhden henkilön hoitamaan kuolinpesän asioita. Valtakirjan tulee olla riittävän tarkasti yksilöity. Avoin asianajovaltakirja ei riitä.

Vaihtoehto kuolinpesän osakkaiden yhteishallinnolle on tuomioistuimen määräämän pesänselvittäjän hallinto. Pesänselvittäjä edustaa pesää yksin. Tuomioistuin antaa pesänselvittäjälle määräyskirjan, jolla tämä

osoittaa asemansa. Perittävä voi testamentissaan määrätä testamentin toimeenpanijan, jolla on lähes sama toimivalta kuin pesänselvittäjällä, jollei testamentista muuta ilmene.

Lisätietoja antaa

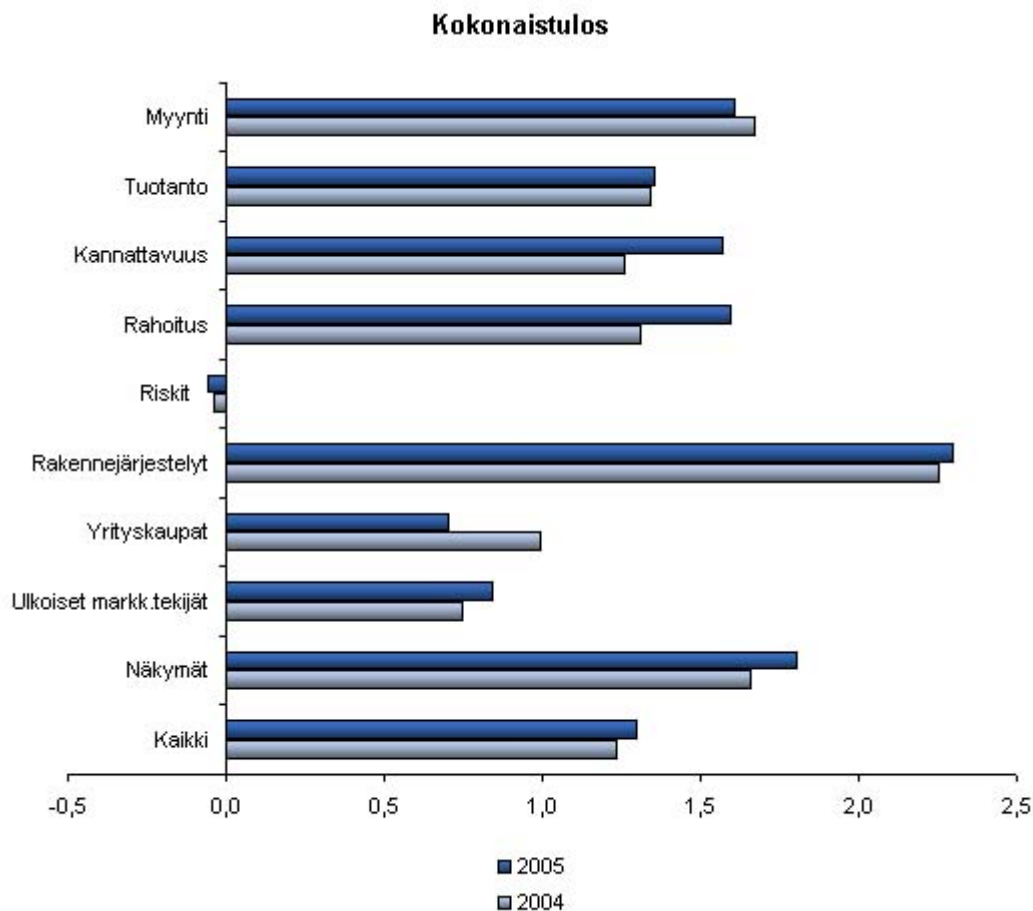
lakimies Katarina Pesola, puhelin 010 831 5243.

Osavuositarkastusten laatu vaihtelee raportoitavan asian mukaan

Rata selvitti syys-lokakuussa, kuinka hyvin listayhtiöiden vuoden 2005 toisen vuosineljänneksen osavuositarkastusten selostusosan sisältö vastaa voimassa olevia säännöksiä ja sijoittajien informaatiotarpeita. Otokseen valittiin pää-, I- ja NM-listoilta 78 yhtiötä, jotka olivat pärjänneet eri tavoin vastaavassa vuoden 2004 selvityksessä.

Kokonaisuudessaan tulokset ovat hyvin samansuuntaisia aiemman selvityksen havaintojen kanssa. Jonkin verran muutoksia on kuitenkin tapahtunut sekä yhtiökohtaisesti että eri osa-alueilla. Eniten parannettavaa yhtiöillä on edelleen yrityskaupoista, riskeistä ja ulkoisista markkinatekijöistä raportoimisessa. Näillä osa-alueilla ei ole myöskään havaittavissa vastaavaa muutosta myönteisempään suuntaan kuin joillakin paremmin raportoiduilla osa-alueilla. Kuvassa 1 on esitetty tulokset pääpiirteissään sekä vertailu vuoden 2004 tuloksiin.

Kuva 1: Yhteenveto tuloksista

Lähde: Rahoitustarkastus.

Maantieteellisistä segmenteistä saatavilla aiempaa enemmän tietoa

Listayhtiöiden raportoinnin muutoksiin ovat vaikuttaneet osaltaan myös lainsäädännölliset tekijät, kuten esimerkiksi siirtyminen IFRS-raportointiin, joka asettaa segmenttiraportoinnille aiempaa tiukemmat vaatimukset. IFRS-standardit ovat vaikuttaneet erityisesti liikevaihdon ja tuloksen maantieteellisestä jakautumisesta annetun informaation määrään. Näistä annettu informaatio on parantunut selkeästi, joskin yli 70 % yhtiöistä ei edelleenkään raportoi liikevoiton maantieteellistä jakautumista.

Tuloksia arvioitaessa on kuitenkin otettava huomioon se, että valtaosa yhtiöistä on käyttänyt mahdollisuutta laatia vuoden 2005 osavuositarkastukset IFRS-standardien kirjaamis- ja arvostusperiaatteita noudattaen eikä osavuositarkastuksia säätelevän IAS 34 -standardin mukaan. Näyttää siltä, että monet yhtiöt ovat kuitenkin jo kehittäneet raportointiaan IAS 34 -vaatimusten suuntaan ja esittäneet vuoden 2005 osavuositarkastuksissaan aiempaa laajemmat segmenttitiedot.

Yhtiöt ovat raportoineet vertailukautta paremmin myös raaka-ainehinnoista ja valuuttakursseista. Niiden yhtiöiden osuus, jotka eivät kerro näistä seikoista lainkaan, on pienentynyt selvästi. Valitettavasti edelleenkään vain erittäin pieni osa yhtiöistä raportoi näiden sekä muiden ulkoisten markkinatekijöiden vaikutuksista erittäin hyvin. Kun ulkoisista markkinatekijöistä raportoidaan, olisi tärkeää, että yhtiöiden raportointi niistä olisi johdonmukaista osavuositarkastuksesta toiseen, jotta osavuositarkastuksissa ei käsiteltäisi pelkästään niitä asioita, jotka kulloinkin ovat näkyvästi vaikuttaneet yhtiön toimintaan.

Kustannusrakenteesta kertomisessa isoja yhtiökohtaisia eroja

Yhtiöiden raportointi on kehittynyt positiiviseen suuntaan myös kustannuksista ja tulokseen vaikuttavista tekijöistä kerrottaessa. Yli neljäsosa yhtiöistä antaa erittäin hyvin tietoja tulokseen vaikuttavista tekijöistä. Valitettavasti muutamat yksittäiset yhtiöt eivät ole raportoineet tulokseen vaikuttavista tekijöistä edes välttävästi.

Sen sijaan kustannuksista raportoisessa on hyvin merkittäviä yhtiökohtaisia eroja. Monet yhtiöt antavat hyvin tietoa yhtiön kustannusrakenteesta ja eri kustannustekijöiden suuruudesta. Huomattavan suuri joukko yhtiöitä ei kuitenkaan kerro juuri lainkaan kustannusten jakautumisesta eri tekijöiden kesken. Tämänkaltaisen raportoinnin ei voida katsoa täyttävän sijoittajan informaatiotarpeita millään tavalla. Perusteellisen sijoitusanalyysin tekeminen yhtiöstä on hyvin vaikeaa ilman tietoa eri kustannustekijöiden merkityksestä yhtiön liiketoiminnalle.

Yritysjärjestelyjen vaikutusten arviointi entistäkin vaikeampaa

Yritysjärjestelyjen vaikutuksista raportoisessa yhtiöillä olisi selkeästi parannettavaa. Tulosten perusteella näyttää siltä, että yhtiöiden raportointi olisi tältä osin kehittymässä pikemminkin huonompaan kuin parempaan suuntaan. Yritysjärjestelyn vaikutuksista liikevaihtoon kerrotaan vielä kohtuullisesti, mutta kannattavuus- tai synergia vaikutusten saavuttamisesta annetaan tietoa enää huomattavasti yleisemmin tai verrattain suppeasti.

Tulevaisuudennäkymiin liittyvät perustelut usein yleisluonteisia

Tulevaisuudennäkymien osalta on havaittavissa, että yhtiöt ovat perustelleet antamiaan näkymiä jonkin verran aiempaa paremmin. Perusteluissa on kuitenkin edelleen hyvin paljon parantamisen varaa, sillä liian usein ne jäävät hyvin yleisiksi eivätkä esimerkiksi yhtiön vaikutusmahdollisuuksissa olevat tekijät erotu yleisistä markkinanäkymistä.

Jonkinasteisia liikevaihto- ja tulosenusteita antaa merkittävä osa listayhtiöistä. Tämä on tärkeää, sillä tulosenusteet auttavat sijoittajaa tekemään perustellun arvion yhtiöstä ja sen arvopaperien arvosta. Myös osavuositarkastuksissa annettujen tulosenusteiden osalta yhtiöiden on syytä ottaa huomioon 1.7.2005 voimaan tulleen esiteasetuksen vaatimukset tulosenusteille ja niiden perusteluille. Lisäksi esiteasetus edellyttää tulosenusteista esitteeseen tilintarkastajan lausuntoa, jossa todetaan, että ennuste on asianmukaisesti laadittu ja että laadinnassa on noudatettu liikkeeseenlaskijan tilinpäätöksen laadintaperiaatteita.

Viime vuonna puutteellisimmin raportoiduilla osa-alueilla havaittiin parannusta

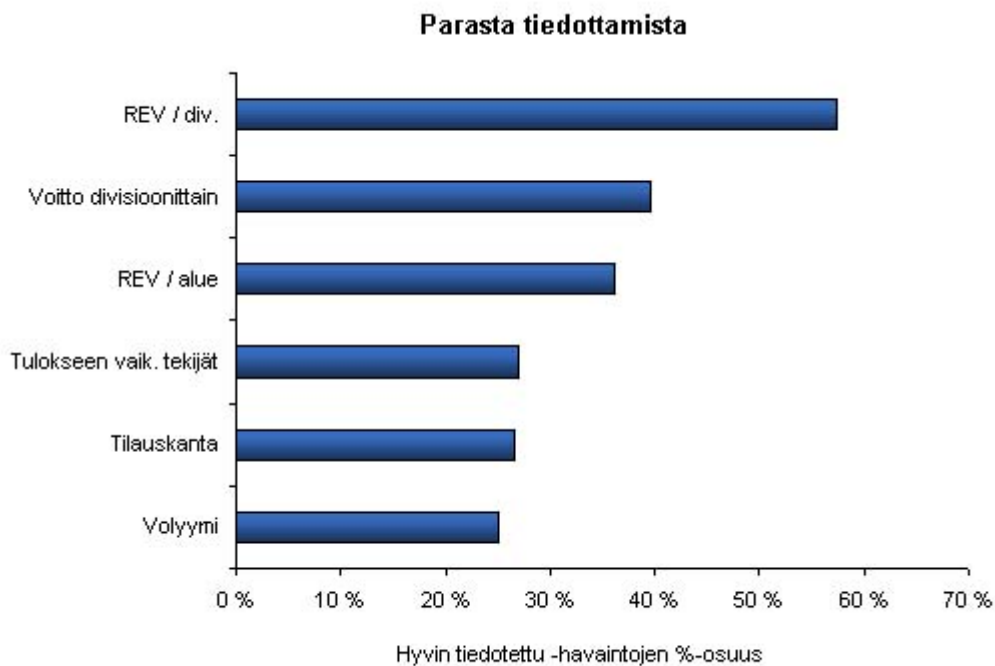
Kokonaisuudessaan yhtiöiden raportointi vaikuttaa kehittyneen parempaan suuntaan monen sellaisen yksittäisen asian suhteen, jonka havaittiin Ratan aiemmassa selvityksessä kuuluvan kaikkein huonoimmin raportoituihin asioihin. Esimerkiksi aiempaa suurempi joukko yhtiöitä antaa sijoittajille ainakin jonkinlaista tietoa varastotilanteestaan. Tästä positiivisesta kehityksestä huolimatta on toki edelleen paljon yhtiöitä, jotka eivät kommentoi varastotilannettaan juuri millään tavalla, vaikka se voisi antaa kyseisistä yhtiöistä olennaista tietoa sijoittajille. Toisaalta raportointi esimerkiksi rahoitukseen liittyvistä seikoista on kehittynyt suhteellisen hyvästä lähtötasosta edelleen parempaan suuntaan, ja tältä osin suurempia puutteita onkin enää lähinnä pienellä joukolla yhtiöitä.

Rata seuraa listayhtiöiden osavuosisikastausten laatua myös jatkossa. Keskeisenä valvonta-alueena tulee olemaan tulevaisuudennäkymistä ja yritysjärjestelyistä raportointi. Molemmat osa-alueet ovat erittäin tärkeitä sijoittajien kannalta ja yhtiöiden tiedottamisen laadussa vaikuttaa olevan selkeästi parantamisen varaa molemmilla alueilla.

Selvitys 2004

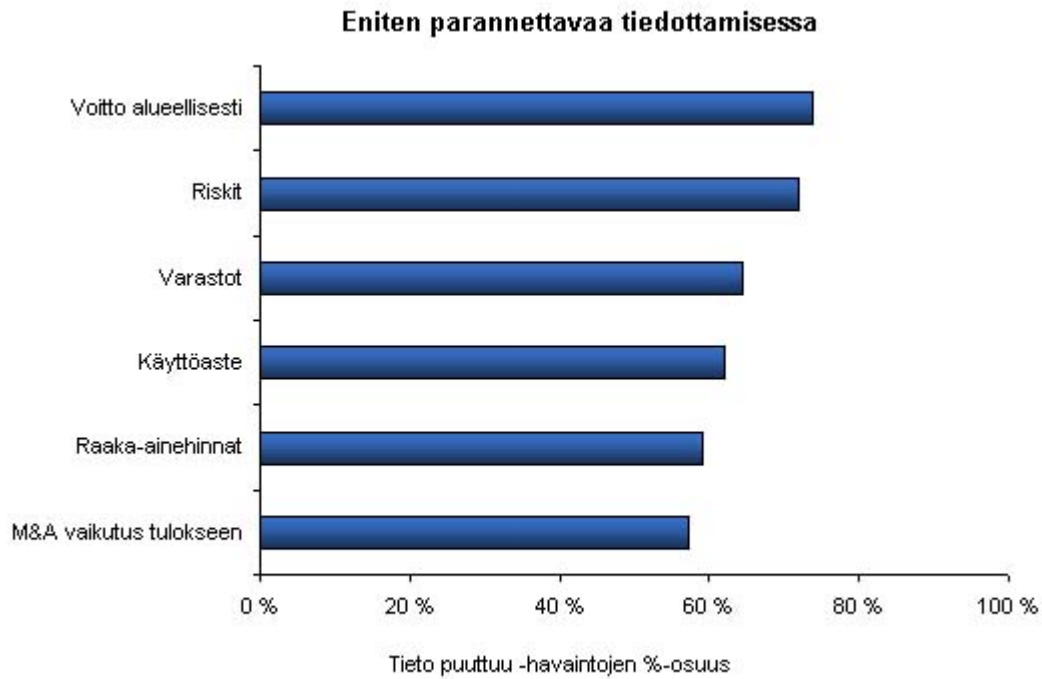
Lisätietoja antaa
markkinavalvoja Tero Oikarinen, puhelin 010 831 5241.

Kuva 2. Parhaiten raportoidut osa-alueet

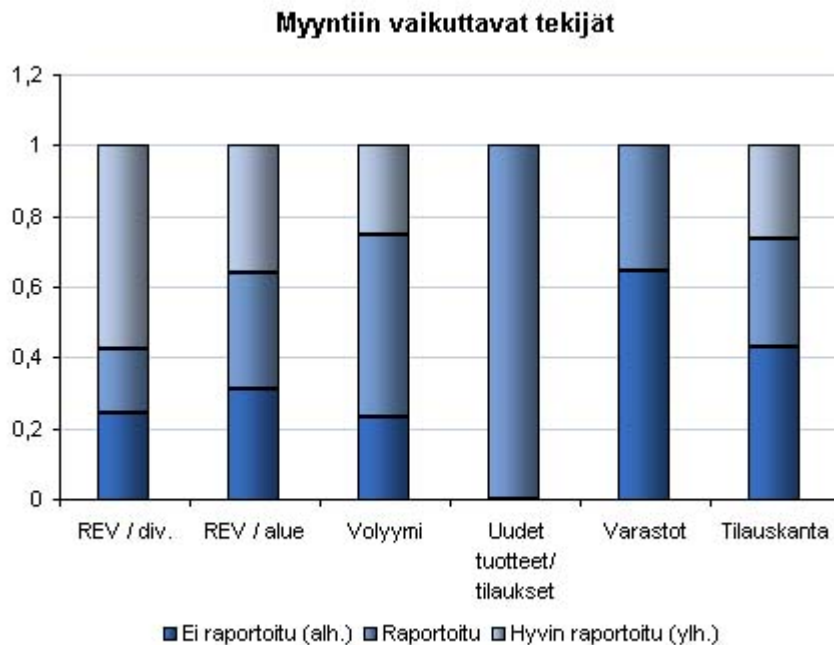
Lähde: Rahoitustarkastus.

Kuvio 3. Huonoiten raportoidut osa-alueet

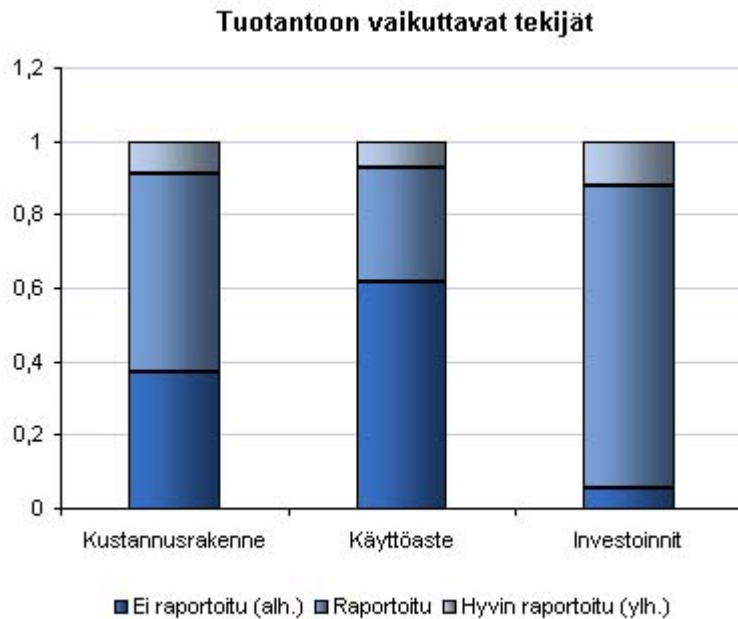
Lähde: Rahoitustarkastus.

Kuvio 4. Myyntiin vaikuttavat tekijät

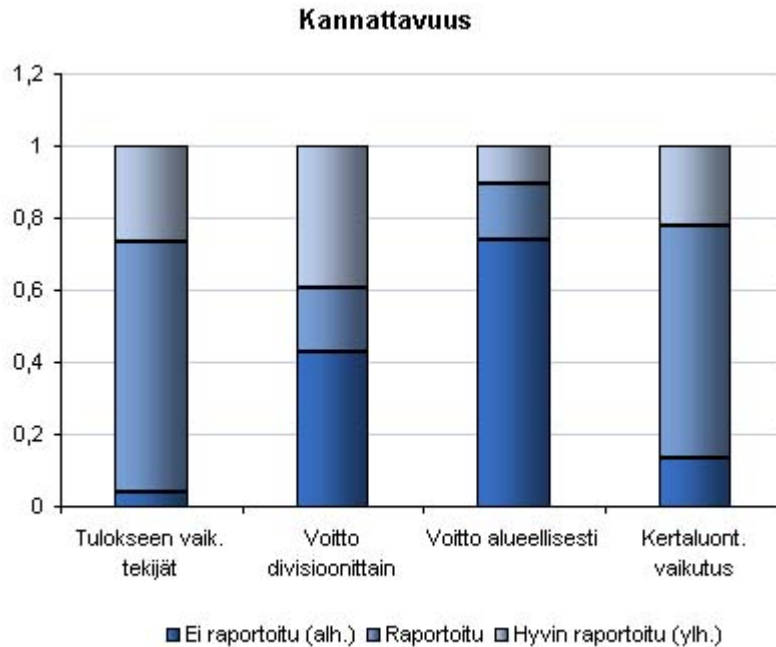

Lähde: Rahoitustarkastus.

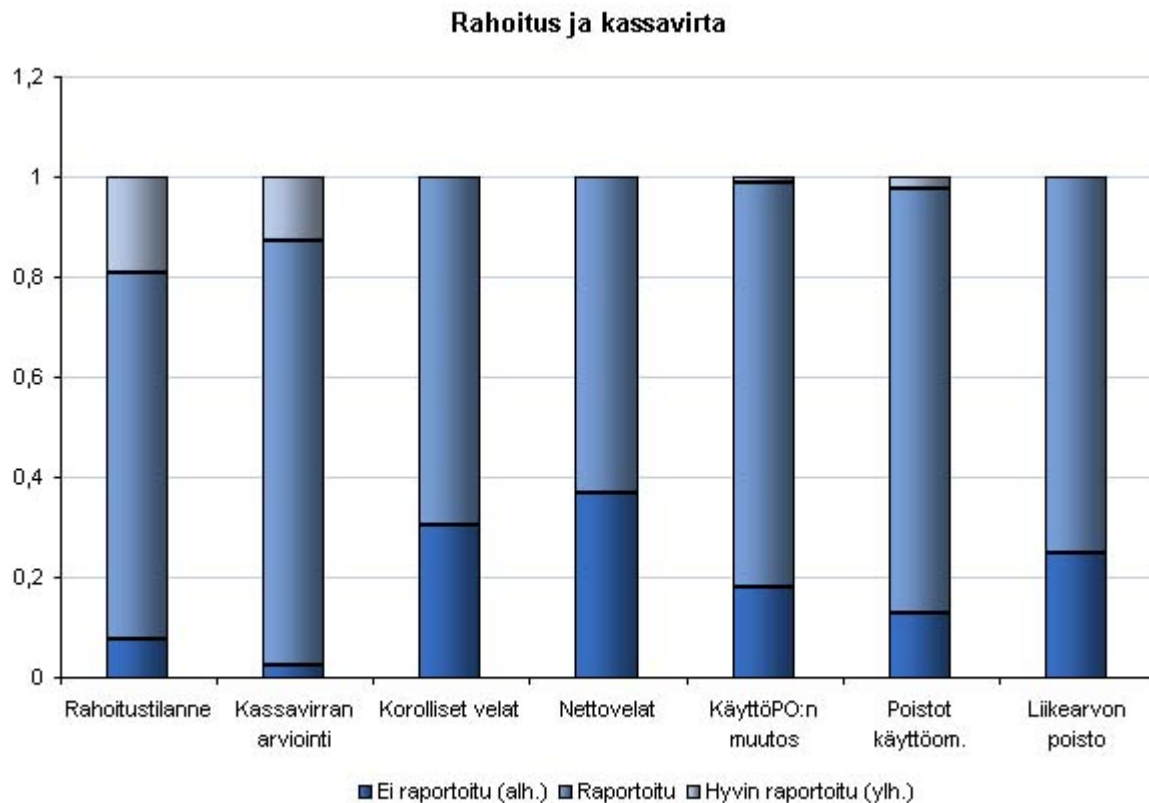
Kuvio 5. Tuotantoon vaikuttavat tekijät

Kuvio 6. Kannattavuus

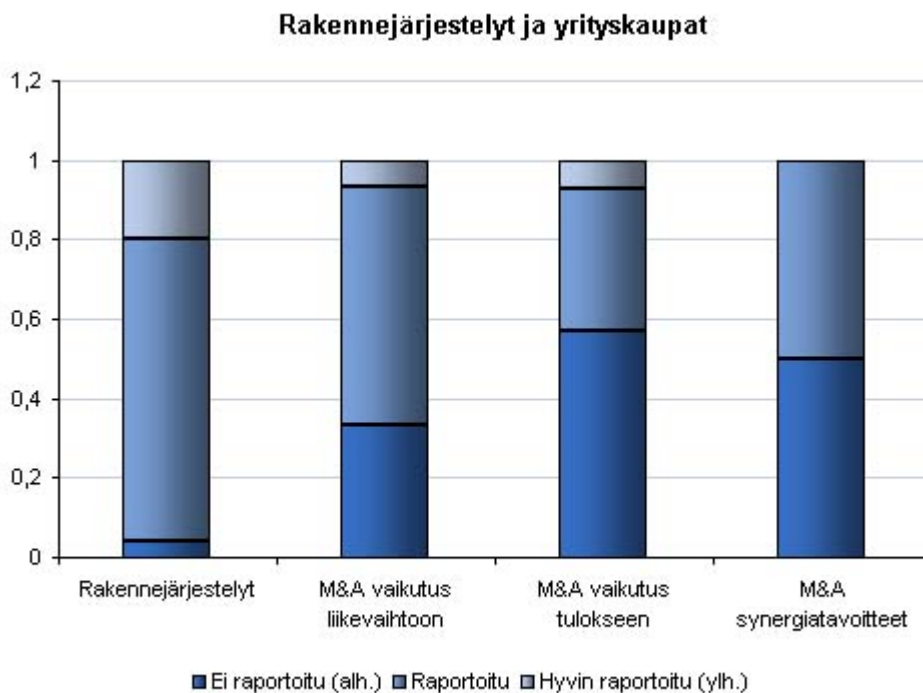

Kuvio 7. Rahoitus ja kassavirta

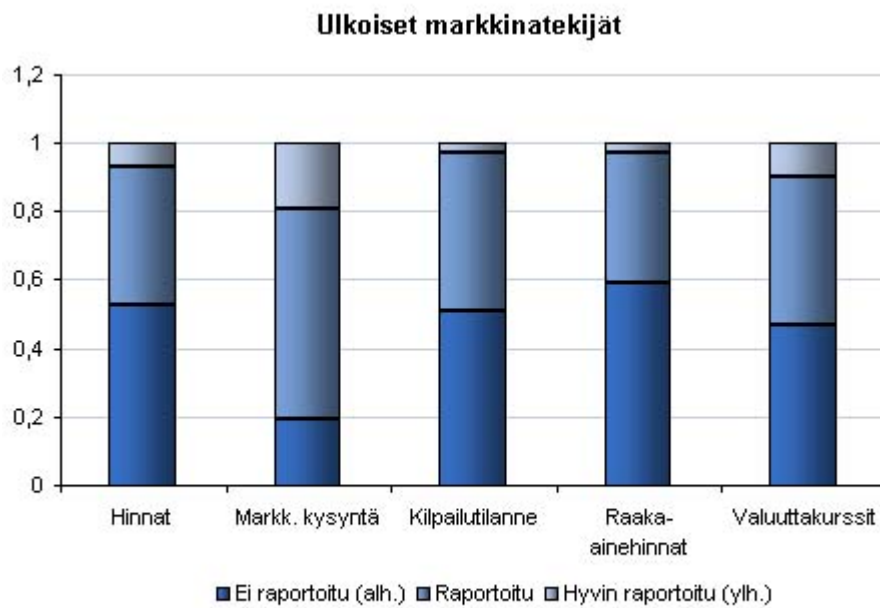
Lähde: Rahoitustarkastus.

Kuvio 8. Rakennejärjestelyt ja yrityskaupat

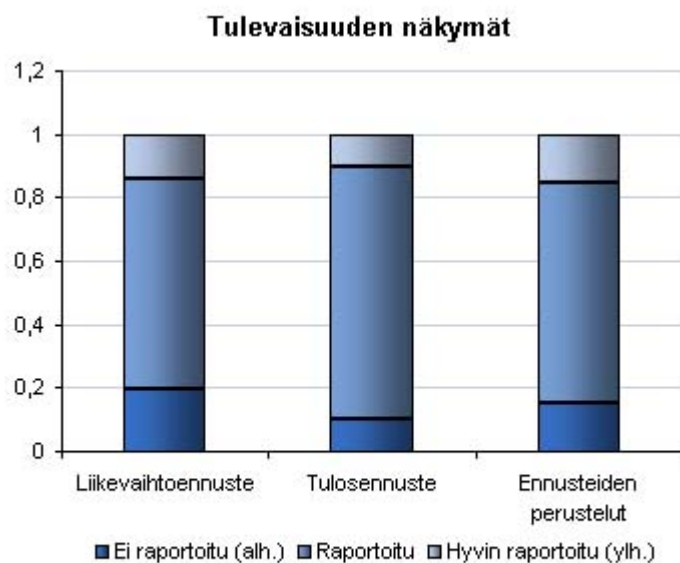

Lähde: Rahoitustarkastus.

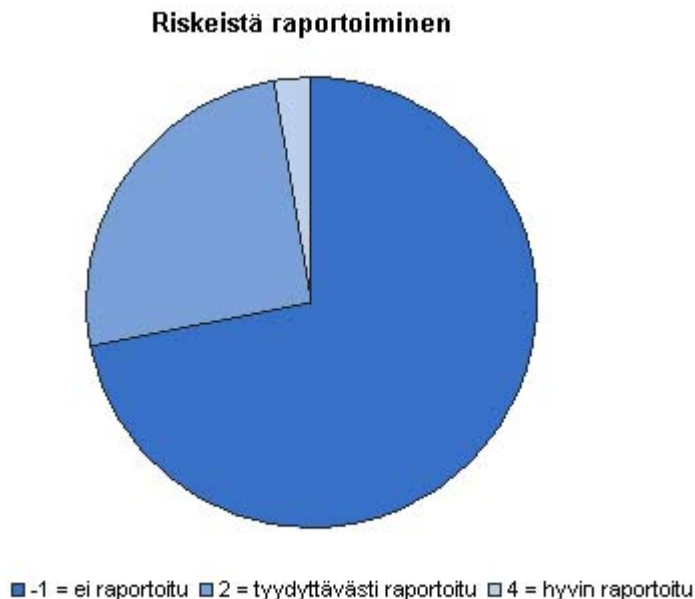
Kuvio 9. Ulkoiset markkinatekijät

Kuvio 10. Tulevaisuuden näkymät

Kuvio 11. Riskeistä raportoiminen

Lähde: Rahoitustarkastus.

Arvopaperinvälittäjällä velvollisuus ilmoittaa epäilyttävistä arvopaperikaupoista Ratalle

Arvopaperinvälittäjän on tehtävä Rahoitustarkastukselle ilmoitus arvopaperikaupoista, jos sillä on syytä epäillä, että arvopaperikauppaan liittyy sisäpiirintiedon lainvastaista käyttöä tai arvopaperin kurssin vääristämistä. Ilmoitusvelvollisuuden tarkoituksena on ehkäistä ennalta markkinoiden väärinkäyttöä ja tehostaa väärinkäytösten ilmituloa.

Epäilystä voidaan pitää aiheellisena, jos arvopaperinvälittäjä katsoo yleisen kokemuksensa perusteella, että asiakkaan arvopaperikaupassa on jotain tavanomaisesta epäilyttävästi poikkeavaa. Säännös ei edellytä, että arvopaperinvälittäjä erityisesti tutkisi arvopaperikauppoja tai niiden taustaa.

Arvopaperinvälittäjällä ei ole velvollisuutta keskeyttää epäilyttävää arvopaperikauppaa koskevaa liiketoimintaa. Ilmoitus epäilyttävästä kaupasta tehdään pääsääntöisesti kaupan toteuttamisen jälkeen. Ilmoituksen tekoa Rahoitustarkastukselle ei saa paljastaa sille, johon epäily kohdistuu, eikä muulle henkilölle.

Ilmoitusvelvollisia ovat arvopaperinvälitystä ja omaisuudenhoitoa harjoittavat luottolaitokset, sijoituspalveluyritykset ja rahastoyhtiöt sekä vastaavien ulkomaisten yritysten Suomessa toimivat sivukonttorit ja -liikkeet. Ilmoitusvelvollisilla tulee olla sisäiset ohjeet sekä menettelytavat ilmoitusten tekemisestä, jotta niiden palveluksessa olevat tietävät velvollisuutensa tunnistaa epäilyttävät arvopaperikaupat ja muut liiketoimet sekä velvollisuutensa ilmoittaa niistä Rahoitustarkastukselle.

Välittäjien ilmoitusvelvollisuus perustuu 1.7.2005 voimaan tulleeseen arvopaperimarkkinalain muutokseen sekä Ratan 1.9.2005 voimaan tulleeseen standardiin "Epäilyttävien arvopaperikauppojen ja muiden liiketoimien ilmoittaminen Rahoitustarkastukselle". Standardiin on myös koottu esimerkkejä epäilyttävistä arvopaperikaupoista. Standardi ja lakimuutos perustuvat ns. markkinoiden väärinkäyttödirektiiviin (2003/6/EY).

Standardi RA2.1 Epäilyttävien arvopaperikauppojen ja muiden liiketoimien ilmoittaminen Rahoitustarkastukselle.

Lisätietoja antavat
markkinavalvoja Janne Häyrynen, puhelin 010 831 5365,
lakimies Olli Laurila, puhelin 010 831 5337, ja
markkinavalvoja Laila Hietalahti, puhelin 010 831 5244.

Sijoitusrahastojen lukumäärä uuteen ennätykseen

Sijoitusrahastojen lukumäärä on saavuttanut uuden ennätyksen. Lokakuun 2005 lopussa suomalaiset rahastoyhtiöt hallinnoivat yhteensä 452:ta sijoitusrahastoa. Määrä on kasvanut vuoden alusta 49 sijoitusrahastolla. Rahastojen määrän kasvu alkaa olla samansuuruista kuin 1990-luvun loppuvuosina, jolloin rahastojen määrä lisääntyi vuodessa 60–70:llä.

Sijoittajien kannalta uusien rahastojen syntymistä voidaan pitää hyvänä asiana: valikoima laajenee ja kilpailu kiristyy. Tällöin yhä useammalla rahastoyhtiöllä on valikoimissaan yksittäistä sijoittajaa kiinnostava ja hänen tarpeisiinsa soveltuva tuote. Sijoittaja ei ole enää vain muutaman palveluntarjoajan varassa, vaan hän voi valita useamman palveluntarjoajan tuotteista ja vertailla niin sijoituspolitiikan yksityiskohtia, riskejä kuin palkkioitakin.

Pääomien keskittyminen trendituotteisiin ei aina palvele rahastosijoittajaa

Sijoitusrahastosijoittamisessa eri ajanjaksoilla näyttää olevan omat trendituotteensa, joihin sijoittajien kiinnostus keskittyy ja joihin pääomat alkavat virrata. Osa trendituotteisiin virtaavista pääomista on aivan uutta rahaa esimerkiksi muista säästämismuodoista, osa taas pääomien siirtymää toisentyypisistä sijoitusrahastoista.

Tällä kehityksellä on myös varjopuolensa, mikä ei aina näy aivan yhtä selvästi: osuudenomistajalta voi "hävitä sijoitusrahasto alta". Kyse on siitä, että kun pääomat keskittyvät uusiin tuotteisiin, edellisvuosien trendituotteet saattavat vastaavasti menettää houkuttavuuttaan ja samalla merkittävän osan pääomistaan ja osuudenomistajistaan. Tämä puolestaan saattaa johtaa siihen, että rahastoyhtiöt joutuvat joko lain vaatimuksien pakottamana tai omasta aloitteestaan (esimerkiksi toiminnan rationalisoimiseksi) lakkauttamaan tai vaihtoehtoisesti sulauttamaan näitä edellisen vuosien suosikkirahastoja. Tämä voi tulla yllätyksenä sille osuudenomistajalle, joka on sijoittanut pitkäjänteisesti kyseiseen sijoitusrahastoon.

Kehittyvien markkinoiden suosio näkyy myös rahasto-osuusrahastoissa

Lokakuun loppuun mennessä on perustettu 62 uutta sijoitusrahastoa. Samanaikaisesti on joko lakkautettu tai sulautettu 13 vanhaa sijoitusrahastoa. Tänä vuonna uudet sijoitusrahastot ovat pitkälti olleet samantyyppisiä kuin viime vuonna, eikä mitään yksittäistä selkeää suosikkityyppiä voi nimetä. Kuten viime vuonnakin suosittuja ovat olleet listattuihin kiinteistösijoitusyhtiöihin sijoittavat sijoitusrahastot sekä kehittyville markkinoille sijoittavat sijoitusrahastot. Lisäksi on perustettu monia toisiin sijoitusrahastoihin sijoittavia rahastojen rahastoja eli rahasto-osuusrahastoja.

Rahasto-osuusrahastojen sijoituskohteena olevat sijoitusrahastot saattavat noudattaa hyvinkin erilaista sijoituspolitiikkaa sen mukaan, mistä rahasto-osuusrahastosta on kyse. Tosin rahasto-osuusrahastoissakin näkyy kehittyvien markkinoiden suosio, sillä monesti niiden sijoituskohteena ovat kehittyville markkinoille sijoittavat toiset sijoitusrahastot. Voidaan katsoa, että kyse on pikemminkin kehittyville markkinoille suuntautuvien sijoitusten eri toteutustavoista. Välineenä voivat siis olla joko suorat sijoitukset tai näille markkinoille sijoittavat toiset sijoitusrahastot.

Kehittyville markkinoille sijoittavat sijoitusrahastot eroavat toisistaan siinä suhteessa, että osa niistä on keskittynyt vain yhdelle kehittyvälle markkinalle, kun taas toiset pyrkivät kattamaan useamman kehittyvän markkinan. Esimerkkinä yhdelle markkinalle sijoittavista rahastoista voidaan mainita muun muassa Kiinaan, Intiaan, Venäjälle tai Brasiliaan sijoittavat sijoitusrahastot. Vastaavasti useammalle markkinalle sijoittavat rahastot voivat sijoittaa kaikille näille kehittyville markkinoille. Tällöin sijoitusrahaston omaisuudenhoitaja päättää siitä, kuinka paljon sijoituksista ohjataan kullekin markkinalle.

Lisätietoja antaa
markkinavalvoja Petri Määttä, puhelin 010 831 5250.

IFRS pakottaa Euroopan tilinpäätösvalvojat uudistamaan toimintatapojaan

IFRS-standardit otettiin käyttöön parantamaan tilinpäätösraportoinnin kansainvälistä vertailtavuutta. Vertailtavuuden edellytyksenä on, että standardeja sovelletaan yhdenmukaisesti koko maailmassa.

Euroopan arvopaperimarkkinavalvojen komitea (CESR, Committee of Securities Regulators) on jo usean vuoden ajan työstänyt valvojen toimintatapoja ja yhteistyömuotoja niin, että kansallisesti tehtävät IFRS-standardien soveltamista koskevat valvontapäätökset olisivat mahdollisimman yhdenmukaisia globaaleilla arvopaperimarkkinoilla. Yhdenmukainen soveltaminen koskee kaikkia tilinpäätösraportoinnin osapuolia eli tilinpäätösten laatijoita ja tilintarkastajia, mutta myös valvojia, jotka valvovat standardien asianmukaista soveltamista.

Valvojille uusi eurooppalainen yhteistyökäytäntö

Eurooppalaiset tilinpäätösvalvojat ovat ottaneet käyttöön uuden yhteistyökäytännön, joka sisältää valvontapäätöstietokannan sekä säännölliset valvojatapaamiset. Näitä tapaamisia kutsutaan nimellä EECS (European Enforcers Coordination Sessions). Uusi tietokanta ja säännölliset valvojatapaamiset edistävät valvojen välistä tiedonvaihtoa ja helpottavat IFRS-standardien yhdenmukaista soveltamista.

Yhteistyökäytäntö on määritelty CESR:n valvontastandardissa¹ ja sisältää mm. seuraavia toimintatapoja:

- Ennen valvontapäätöksen tekemistä valvojan tulee pyrkiä ottamaan huomioon muiden valvojen vastaavat aikaisemmat päätökset. Mahdollisten muiden tapausten olemassaolo tulee selvittää sekä CESR:n tietokannan avulla että suorilla yhteydenotoilla muihin valvojiin.
- Tehty valvontapäätös tulee saattaa muiden valvojen tietoon syöttämällä päätös CESR:n tietokantaan. Valvontapäätöksen kohteena olevan yhtiön nimi tulee vain CESR:n jäsenorganisaatioiden tietoon.
- Valvojen tulee osallistua säännöllisiin keskustelutilaisuuksiin, joissa käsitellään tärkeimpiä valvontapäätöksiä sekä tilinpäätösvalvontaan liittyviä yleisiä kysymyksiä. Keskusteluissa syvennetään analyysiä valvontatapausten erityispiirteistä ja tunnistetaan ongelma-alueita, joilla standardien yhdenmukainen soveltaminen voi vaarantua. Valvontapäätöksistä voidaan keskustella myös ennen päätöksentekoa, jolloin päätöstä valmistelevalle valvojalla on hyvissä ajoin mahdollisuus kuulla muiden valvojen mielipiteitä. Lopullisen päätöksen tekee kuitenkin aina kansallinen valvoja.

Yhteistyökäytäntöä sovelletaan valvojen antamiin virallisiin, julkisiin valvontapäätöksiin, kuten esimerkiksi Rahoitustarkastuksen antamiin oikaisukehotuksiin. Valvontapäätöksiä ovat myös valvojan yhtiölle välittämät kirjalliset ja suulliset kannanotot IFRS-standardien soveltamisesta silloinkin, kun valvojan kanta on sama kuin yhtiön. Yhteistyökäytäntö koskee kuitenkin vain olennaisia valvontatapauskas tai tiettyjä tilanteita. Näitä ovat esimerkiksi listautuminen toisen valtion pörssiin, kiistanalaiset päätökset tai päätökset, joilla on merkittävä vaikutus muihin yhtiöihin tai valvojiin tai joista saattaa seurata tilinpäätöskäytäntöihin epäyhtenäisyyttä.

Tietokannan valvontapäätökset julkistetaan tulevaisuudessa

Marraskuussa 2005 käyttöön otettu CESR:n tietokanta on tarkoitettu valvojien käyttöön edistämään standardien yhdenmukaista soveltamista valvonnassa. Tietokannan sisältämiä valvontapäätöksiä julkistetaan tulevaisuudessa, mutta aloittamisaikataulu on vielä avoin. Julkistamisella pyritään lisäämään valvonnan läpinäkyvyyttä ja ennakoitavuutta.

Tietokannan päätökset julkistetaan ilman yhtiön nimeä. Julkistamista ei kuitenkaan tarvitse tehdä esimerkiksi silloin, kun tietokannassa on jo vastaavansisältöinen päätös tai kun päätös käsittelee selkeää laskentakysymystä, jonka merkitys ei ole suuri tilinpäätösten laatijoille tai tilintarkastajille. Kansallinen valvoja voi perustellusti vaatia päätöksen luottamuksellista käsittelyä, mikäli julkistamisen seurauksena yhtiö on tunnistettavissa ja se olisi kansallisten julkistamissäännösten vastaista.

Kaikkien valvojien osallistuminen tärkeää

Uusi eurooppalainen yhteistyökäytäntö on tarkoitettu kaikille eurooppalaisille tilinpäätösvalvoijille riippumatta siitä, ovatko nämä CESR:n jäsenorganisaatioita vai eivät. Järjestelmä on poikkeuksellinen ja uusi CESR:n piirissä. Taustalla on tilinpäätösvalvonnan erilainen organisointi Euroopan jäsenmaissa. Listayhtiöiden tilinpäätösvalvonta on osoitettu review panel -tyyppiselle asiantuntijaelimelle2 muun muassa kahdessa suuressa jäsenmaassa, Isossa-Britanniassa ja Saksassa. Ison-Britannian valvoja on osallistunut jo useamman vuoden ajan eurooppalaisen tilinpäätösvalvonnan ja siihen liittyvän yhteistyökäytännön kehittämiseen, ja Saksaan äskettäin perustettu valvoja liittyy välittömästi yhteistyöjärjestelyyn.

Tilinpäätösvalvonnan onnistumisen kannalta on tärkeää, että yhteistyöhön osallistuvat mahdollisimman kattavasti kaikki Euroopan tilinpäätösvalvojat. Yhteistyökäytäntöön osallistuminen lisää kuitenkin valvontatyötä ja monimutkaistaa valvontaprosessia. On edelleen maita, joiden valvojat eivät ole mukana CESR:n tilinpäätösvalvontayhteistyössä, mutta näissä maissa arvopaperimarkkinat eivät ole suuruudeltaan kovin merkittävät. Euroopassa on myös jäsenmaita, joissa valvonta on vielä järjestämättä.

Valvojen globaali yhteistyö tilinpäätöskysymyksissä kehitteillä

CESR:n yhteistyökäytännössä harmonisoidaan valvontapäätöksiä Eurooppa-tasolla. CESR:n yhteydet arvopaperimarkkinoita valvovien viranomaisten kansainväliseen yhteistyöjärjestöön IOSCOon (International Organization of Securities Commissions) ja Yhdysvaltain arvopaperivalvojaan SEC:hen ovat ensiarvoisen tärkeitä, jotta valvontayhteistyö voidaan laajentaa koskemaan globaaleja arvopaperimarkkinoita.

CESR ja SEC ovat sopineet yhteistoiminnan periaatteista. Tällainen yhteistyö mahdollistaa keskustelut varhaisessa vaiheessa, ja sen tavoitteena on kehittää yhdenmukaisia lähestymistapoja eri kysymyksiin. Yhtenä yhteistyöaiheena on lähivuosina tilinpäätöskysymykset, erityisesti luopuminen U.S. GAAP-IFRS -täsmätyksistä.

IOSCO julkisti lokakuussa, että myös se tulee perustamaan IFRS-standardeihin liittyviä valvontapäätöksiä sisältävän tietokannan. IOSCO aikoo työskennellä CESR:n kanssa tiiviisti hyödyntäen CESR:n valmiita ratkaisuja. IOSCO:n tietokanta on lähtökohtaisesti tarkoitettu valvojien sisäiseen käyttöön.

1) Standard no 2 on Financial Information: Coordination of Enforcement Activities (CESR 03-317c).
www.cesr-eu.org.

2) Financial Reporting Review Panel ja Deutsche Prüfstelle für Rechnungslegung e.V.

Lisätietoja antaa
tilinpäätösasiantuntija Tiina Visakorpi, puhelin 010 831 5383.

Eurooppalainen valvontayhteistyö ylikansallisten pankkiryhmittymien valvonnassa edistyy

Euroopan pankkivalvojen komitean (CEBS, Committee of European Banking Supervisors) merkittävä ohjeluonnos koti- ja isäntävalvontaan (home-host-valvonta) yhteisistä periaatteista uudessa vakavaraisuuskehikossa on ollut lausuntokierroksella heinä-marraskuun aikana.

Vakavaraisuusuudistus edellyttää tiiviimpää valvojen yhteistyötä tietojenvaihdossa ja erityisesti kehittyneiden luottoriskimenetelmien hyväksymismenettelyssä. Ohjeluonnoksessa tarkastellaan valvontayhteistyökysymystä kuitenkin laajemmin kuin vain vakavaraisuusuudistuksen näkökulmasta.

Tehokkuutta ja virtaviivaisuutta ylikansallisten ryhmittymien valvontaan

Päätavoitteena on tukea ylikansallisten pankkiryhmiä tehokasta valvontaa EU:n alueella ja virtaviivaistaa valvontaprosessia yhdenmukaistamalla toimintatapoja ja valvonnan vaatimuksia. Valvojen yhteistoiminnan tulee olla senkaltaista, ettei se kannusta yritysyhmittymien uudelleenjärjestelyihin. Ohjeluonnos siis huomioi viimeaikaisen markkinakehityksen myötä syntyneen tarpeen valvojen aikaisempaa tiiviimpään yhteistyöhön. Samaan aikaan, kun valvottavat keskittävät riskienhallintaansa, myös niiden valvonnan tulee olla yhtenäistä ja aiempaa paremmin koordinoitua eri valvontaviranomaisten kesken.

Tehokas valvontayhteistyö on Pohjoismaissa ja Baltiassa erittäin tarpeellista. Esimerkiksi Suomessa toimii nyt merkittäviä maasta toiseen ulottuvia yritysyhmittymiä, joiden valvontaperiaatteissa EU:n perinteiset valvontamallit eivät riitä, vaan niitä tulisi tarkentaa. Pohjoismaisella valvontayhteistyöllä on jo pitkät perinteet. Käytännössä siinä onkin edetty niiden periaatteiden mukaisesti, jotka nyt on esitetty CEBSin ohjeluonnoksessa. Itse asiassa pohjoismaisen yhteistyö on toiminut yhtenä esimerkkinä EU:n valvontaperiaatteita kehitettäessä. Pohjoismaisen yhteistyö on kaiken aikaa tiivistynyt, ja tällä hetkellä sääntelyä ja valvontaa koordinoidaan merkittävässä määrin.

Haasteena riittävän kokonaisvalvonnan turvaaminen ryhmittymätasolla

Perinteinen lähestymistapa EU:ssa on ollut, että toisessa jäsenvaltiossa olevan sivukonttorin valvontavastuu on lähes täysin kotivaltion (home) valvojalla. Isäntävaltion (host) valvojalle jää yleisen edun (general good) perusteella lähinnä sivukonttorin menettelytapojen valvontavastuu sekä oikeus kerätä tarvittavaa tilastotietoa rahoitusmarkkinoiden kokonaisarviota varten.

Sen sijaan tytäryrityksen valvonnassa isäntävaltion valvojalla on täysi lakisääteinen valvontavastuu. Ongelmana on ollut se, miten tällöin turvataan riittävä kokonaisvalvonta ryhmittymätasolla. Käytännössä ryhmittymissä on yhä vähemmän eroa tytäryhtiö- ja sivukonttorirakenteen välillä esimerkiksi riskienhallinnassa, koska ryhmittymissä toimitaan yhä enemmän liiketoimintojen eikä juridisen rakenteen mukaan. Valvontavastuut määräytyvät kuitenkin juridisen rakenteen mukaan.

Valvonta tehostuu entistä tiiviimmällä yhteistyöllä ja yhdenmukaisella tiedonvaihdoilla

CEBSin ohjeluonnoksessa ei ehdoteta muutoksia valvojen välisiin juridisiin vastuisiin. Sen sijaan valvojen yhteistyöllä pyritään tehostamaan valvontaa sekä vakauden säilyttämisen että valvottaville aiheutuvien kustannusten vähentämisen näkökulmasta.

CEBSin ohjeistuksessa käydään läpi yhteistyötä vaativat valvonnan osa-alueet. Niitä ovat vakavaraisuusuudistukseen liittyvän sisäisten mallien hyväksymisen lisäksi

- ryhmittymän riskiarvion valmistelun käynnistäminen
- ryhmittymän riskien tunnistaminen ja arviointi
- valvonnallisten tehtävien suunnitteleminen
- valvonnallisten tehtävien toteuttaminen
- tarkastusten tulosten ja muun valvontatiedon ottaminen huomioon valvontatyössä sekä

- jatkuva valvonta ja siinä esiin tulevat valvontatarpeet sekä niiden ottaminen huomioon valvontatyössä.

Ohjeluonnosta valmistellut työryhmä ehdotti luonnoksessaan muitakin alueita, joissa koti- ja isäntävaltion valvojen yhteistyötä tulisi kehittää ottamalla samalla huomioon myös tulevan eurooppayhtiöasetuksen tuomat mahdollisuudet merkittäviin sivukonttorimuotoisesti toimiviin yritysryhmiin. Yhteisesti on hyväksytty periaate, että tämänkaltaisissa tilanteissa myös isäntävaltion valvojalla on oikeutettu tarve olla mukana valvontayhteistyössä ja tämä on myös kotivaltion valvojan kannalta toivottavaa.

Vaikka nyt on kyse CEBSin suositusluonnoksesta, Rata pitää tärkeänä, että ehdotetut periaatteet tunnustetaan sekä tytäryritys- että sivukonttorirakenteisen ryhmittymän valvonnassa, niin kuin luonnoksessa on esitetty. Yhteistyö on tarpeen myös silloin, kun paikallisten markkinoiden vakauden kannalta merkityksellisten sivukonttorien valvonta järjestetään. Ohjeluonnoksen mukaan niin tytäryritysten kuin sivukonttorienkin valvontayhteistyön pitää olla tiivistä. Myös sivukonttorin valvonnan suunnittelua pyritään yhtenäistämään, kuten yhteisten tarkastusten tarpeellisuuden arviointia, tarkastustulosten arviointia ja valvontatoimenpiteiden suunnittelua. Lisäksi kotivaltion valvoja voi niin halutessaan delegoida joitakin tehtäviä isäntävaltion viranomaiselle.

CEBSin ohjeistus yhdenmukaistaa myös valvojen välistä tiedonvaihtoa ja yhteistyötä valvontaprosessissa. Valvontaviranomaisten välisen tiedonvaihdon tulee olla mahdollisimman spontaania ja oikea-aikaista. Siihen, kuinka tiiviiksi eri jäsenmaiden viranomaisten valvontayhteistyö muodostuu, vaikuttaa valvottavan merkittävyys yritysryhmän sisällä sekä sen markkina-alueella. Merkittävyyden määrittelevät valvontaviranomaiset yhdessä tapauskohtaisesti tarkastelemalla mm. yrityksen rakenteiden monimutkaisuutta, potentiaalista vaikutusta markkinoilla ja merkittävyyttä ryhmittymän kannalta. Valvontaviranomaisten tulisi kirjallisesti sopia yhteistyön järjestämisestä CEBSin ohjeiden mukaisesti.

Näiden periaatteiden mukaisesti Ratan valvontatehtävät säilyvät osin entisellään, vaikka merkittävä valvottava Suomessa muuttaisi yhtiörakenteensa sivukonttoriksi.

CEBSin ohjeistusluonnos home-host-valvojen yhteistyöstä (http://www.cebs.org/Consultation_papers/consultationpapers.htm)

Lisätietoja antaa
toimistopäällikkö Kaija Kilappa, puhelin 010 831 5312.

Transparenssidirektiivin voimaansaattaminen kansalliseen lainsäädäntöön etenee

Tammikuussa 2005 voimaan tullut transparenssidirektiivi¹ muuttaa julkisen kaupankäynnin kohteena olevien yhtiöiden säännöllistä tiedonantovelvollisuutta, osakkeenomistajien liputusvelvollisuutta sekä julkistettujen tiedotteiden jakelua ja säilytystä. Tavoitteena on parantaa sijoittajien saamaa informaatiota sekä helpottaa yhtiöiden listautumisia toisissa Euroopan talousalueen valtioissa.

Säännöllisen tiedonantovelvollisuuden osalta direktiivissä on säännöksiä tilinpäätöksen, puolivuotiskatsauksen sekä johdon osavuotisen selvityksen julkistamisesta ja sisällöstä. Tiedotteiden jakelua ja säilyttämistä koskevilla vaatimuksilla pyritään siihen, että sijoittajilla olisi mahdollisimman helppo pääsy yhtiöiden tiedotteisiin koko EU:n alueella. Jokaisella yhtiöllä on jatkossa yksi kotivaltio, jonka säännöksiä sen tulee noudattaa riippumatta siitä, missä yhtiö on listattu.

Transparenssidirektiivin edellyttämät muutokset kansalliseen lainsäädäntöön on saatettava voimaan viimeistään 20.1.2007. Valtiovarainministeriö on asettanut työryhmän valmistelemaan direktiivin voimaansaattamista. Keskeisimmät direktiivin kansalliseen voimaansaattamiseen liittyvät kysymykset koskevat osavuotiskatsausten määrää (puolivuositain vai neljännesvuositain), mahdollisten

---

neljännesvuosittaisten katsausten sisältöä sekä tiedotteiden jakelua ja säilytystä koskevia järjestelyjä. Myös Rahoitustarkastus (Rata) osallistuu työryhmän työhön. Ratan tavoitteena on edistää suomalaisten arvopaperimarkkinoiden kilpailukykyä niin, että sijoittajilla olisi käytettävissään riittävä määrä laadukasta ja vertailukelpoista informaatiota ilman, että liikkeeseenlaskijoille aiheutuisi kohtuuttomia kustannuksia informaation tuottamisesta ja jakelusta.

Komissio on julkistanut luonnoksen tiettyjen transparenssidirektiivin säännösten täytäntöönpanoa koskevaksi direktiiviksi. Tuleva direktiivi on ns. Lamfalussy-prosessin mukainen ja perustuu CESR:n komissiolle antamiin neuvoihin. CESR valmistelee parhaillaan neuvoa komissiolle tiedotteiden säilyttämisestä ja sähköisten tiedotevarastojen yhdistämisestä toisiinsa EU:n tasolla.

1) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2004/109/EY säännellyillä markkinoilla kaupankäynnin kohteeksi otettavien arvopaperien liikkeeseenlaskijoita koskeviin tietoihin liittyvien avoimuusvaatimusten yhdenmukaistamisesta ja direktiivin 2001/34/EY muuttamisesta.

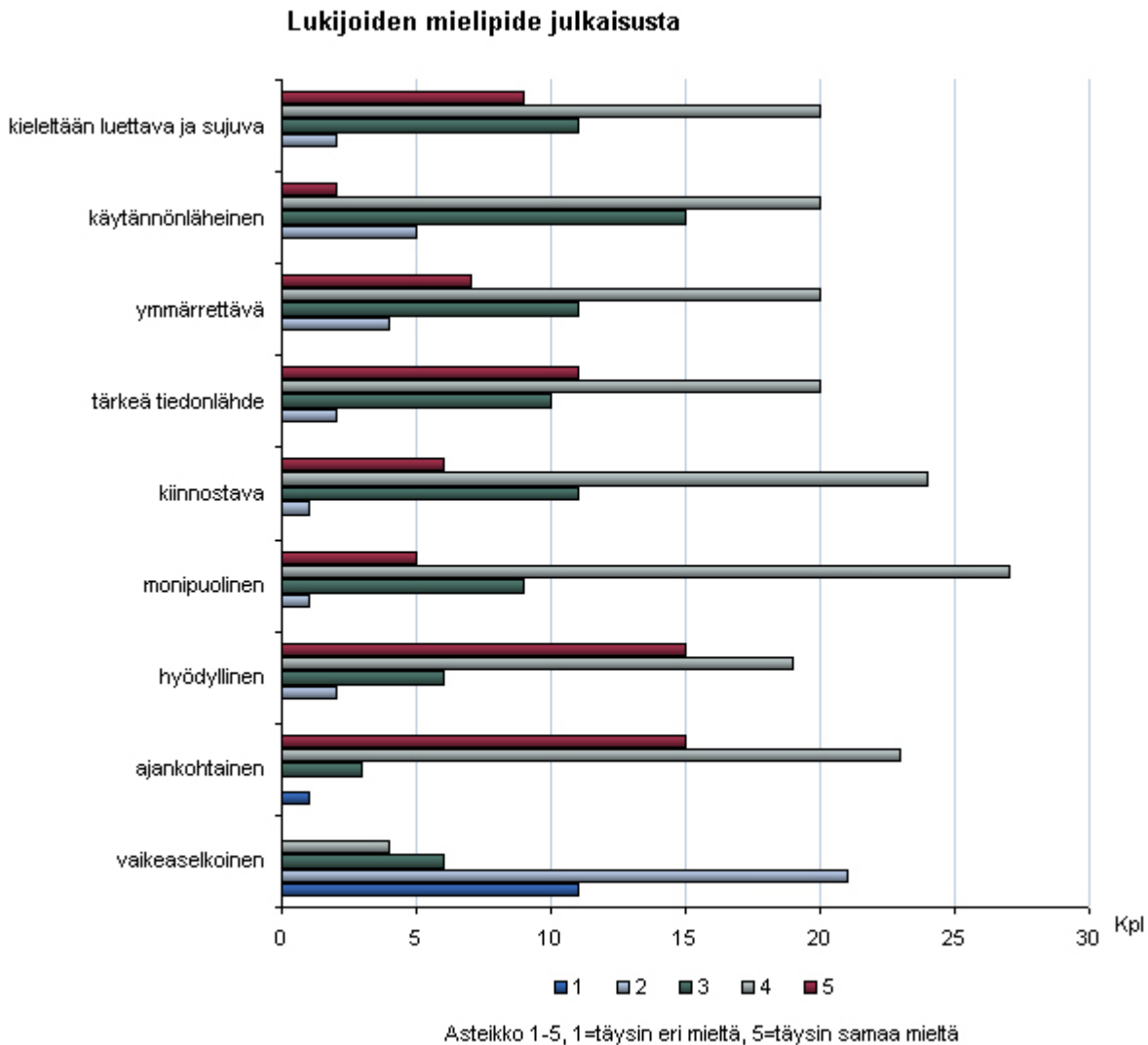
Lisätietoja antaa
markkinavalvoja Ville Kajala, puhelin 010 831 5226.

Rahoitustarkastus tiedottaa -verkkajulkaisua pidetään ajankohtaisena ja hyödyllisenä

Suurin osa Rata tiedottaa -verkkajulkaisun lukijakyselyyn vastanneista piti verkkajulkaisua ajankohtaisena ja monipuolisena tiedonlähteenä. Julkaisusta saatua tietoa käytetään työtehtävissä tai muuten yleisenä informaation lähteenä. Kyselyyn vastanneiden mielestä julkaisu ilmestyy tarpeeksi usein. Kouluarvostelulla julkaisu sai keskiarvoksi 8+.

Kuvio 1: Lukijoiden mielipide julkaisusta

Lähde: Rahoitustarkastus.

Jatkossakin ajankohtaisia aiheita julkaisuun

Kyselyyn vastanneet toivoivat, että julkaisussa käsiteltäisiin jatkossakin Ratan vastualueella olevia ajankohtaisia asioita. Lisäksi toivottiin artikkeleita mm. seuraavista aiheista:

- rahoitusmarkkinoiden sääntelyn tulkinnoista
- pankkien valvonnasta (yksityiskohtaisempaa tietoa)
- pankki- ja vakuutusvalvonnan kehittämissuunnitelmista
- asuntolainakannan kasvun riskitekijöistä

- rahastosijoittamisesta yksityishenkilön näkökulmasta.

Pyrimme ottamaan toiveet huomioon julkaisun sisältöä suunnitellessamme.

Julkaisun kuviot ja taulukot aikasarjoiksi

Julkaisussa ilmestyneitä kuvioita ja taulukoita toivottiin aikasarjoiksi Ratan verkkosivuston tilastohakemistoon. Otamme toiveen huomioon kehittäessämme sivustoamme edelleen.

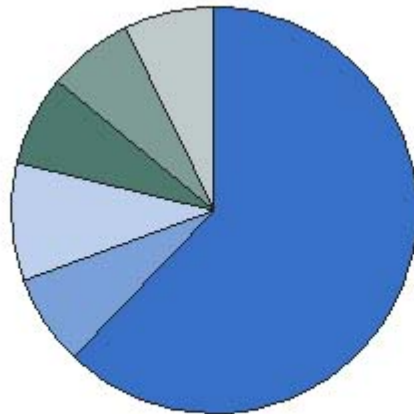
Julkaisun englanninkielisen käännöksen toivottiin ilmestyvän nykyistä nopeammin. Artikkeleiden käännöstyö aloitetaan heti suomenkielisen julkaisun ilmestyttyä. Koska julkaisu on melko laaja, artikkeleiden kääntäminen ja käännösten tarkastaminen vaatii oman aikansa. Kustannussyistä Rata joutuu vuonna 2006 karsimaan jonkin verran englanniksi käännettävien artikkeleiden määrää. Tarkoituksena on jatkossa kääntää vähintään ne artikkelit, joissa on kansainvälisesti kiinnostavaa tietoa Suomen rahoitusmarkkinoista, niiden sääntelystä ja valvonnasta. Pyrimme omalta osaltamme vaikuttamaan siihen, että englanninkielinen käännös voisi valmistua nykyistä nopeammin.

Lukijakyselyyn vastanneista 60 % edusti Ratan valvottavia

Lukijakysely toteutettiin Ratan verkkosivustossa, ja siihen oli mahdollista vastata 6 viikon ajan. Kyselyllä haluttiin selvittää lukijoiden mielipide julkaisusta, julkaisun lukemiseen liittyvät tottumukset sekä toiveet julkaisun kehittämiseksi. Lukijakyselyyn vastasi 43 henkilöä, joista 60 % edusti Ratan valvottavia. Julkaisun tilaaja on noin 1 200.

Kuvio 2: Lukijakyselyyn vastanneet kohderyhmittäin

Lukijakyselyyn vastanneet kohderyhmittäin

■ Valvottava ■ Media/toimittaja □ Listayhtiö ■ Säästäjä tai sijoittaja ■ Tutkija tai opiskelija □ Muu

Lähde: Rahoitustarkastus.

Lisätietoja antavat
viestintäpäällikkö Arja Lerssi-Lahdenvesi, puhelin 010 831 5301, ja
tiedottaja Minna Söderholm, puhelin 010 831 5334.

Tapahtumakatsaus

Ratan tutkimat epäillyt arvopaperimarkkinoiden väärinkäyttötapaukset

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	Tilanne 1.12 2005
Tutkittu yhteensä	42	38	38	65	57	61	50
Keskeneräiset							21
Sisäpiirintiedon väärinkäyttö	27	25	23	24	28	24	27
Kurssimanipulaatio	6	6	4	11	11	12	7
Tiedonantovelvollisuus	7	5	10	30	18	21	14
Muut	2	2	1	0	0	4	2
Tutkintapyyntö poliisille	9	11	7	6	7	5	1
Julkinen huomautus							2
Epävirallinen huomautus	0	1	2	7	10	6	-

Ratalla on ollut vuoden 2005 aikana tutkinnassa yhteensä 50 epäiltyä arvopaperimarkkinoiden väärinkäyttötapausta, joista 21 on kesken. Tutkituista tapauksista Rata on antanut kaksi julkista huomautusta ja lähettänyt yhden arvopaperimarkkinoiden väärinkäyttötapausten poliisille esitutkintaan.

Julkisista huomautuksista toisessa oli kyse hyvän tavan vastaisesta menettelystä arvopaperimarkkinoilla ja toisessa tiedonantovelvollisuuden laiminlyönnistä. Annetut päätökset ovat luettavissa Ratan sivustolla kohdassa Valvottavalle – Valvontatoimenpiteet. Poliisille lähetetty tutkintapyyntö koski Immobiliar International Oy:n toimintaa, jossa yhtiö marraskuussa tarjosi yleisölle joukkovelkakirjalainaa sekä lehti-ilmoituksilla että omilla Internet-sivuillaan ilman esitettä. Tarkempaa tietoa yhtiön toiminnasta löytyy Ratan sivustolta kohdasta Varoituslista – Esitteettömät palvelun tarjoajat.

Tämän vuoden aikana Rata on lähettänyt tutkimuksiin liittyen 13 virka-apupyyntöä ulkomaisille valvontaviranomaisille. Lisäksi Rata on saanut markkinoilta 6 ilmoitusta epäilyttävistä arvopaperikaupoista tai muista liiketoimista (Standardi RA2.1, voimassa 1.9.2005).

Uusi tilasto järjestämättömistä saamisista ja arvonalentumistappioista

Rahoitustarkastus julkaisee kaksi kertaa vuodessa tilastotietoa talletuspankkien järjestämättömistä saamisista ja arvonalentumistappioista. Tieto on jaoteltu sektoreittain ja toimialoittain. Aiemmin Rata on julkaissut tiedot järjestämättömistä saamisista kokonaistasolla.

Ensimmäiset julkaistavat tiedot ovat 30.6.2005 tilanteesta. Tilasto löytyy kohdasta Tilastot – Luottomarkkinat.

Katso myös

Järjestämättömät saamiset ja arvonalentumistappiot sektoreittain
Järjestämättömät saamiset kokonaistasolla